

Perich públic

Jaume Perich (Barcelona, 1941), humorista gràfic. Fa, pràcticament, 25 anys que arranca somriures o empenya, segons es mire.

Vostè sempre la fa l'última, però jo la invertiré: ¿püt o cul, senyor Perich?

—Cul, cul. És una pura qüestió estètica. Per exemple, a banda de valors pictòrics, a mi m'agrada més la *Venus del espejo* de Velázquez que la *Maja desnuda* de Goya. La forma de cul és allò que diferencia més els homes de les dones. I, a més, tens l'avantatge que quan una dona et deixa, que sempre et deixen, la mires i et queda un bon record. Una bona imatge. Un altre argument al meu favor: Brasil, per exemple, ven la seva imatge, a base dels tangles de les brasileres. A base dels culs.

—¿Per què els catalans són objecte de tant d'acudit?

—M'imagino que perquè són molt empenyadors, i això es presta perquè se'n fotin d'ells. I probablement són empenyadors perquè es prenen amb molta serietat. Ara mateix estem vivint i redescobrint tots aquells *conyassos* de les pàtries i les històries. Ens hem de sentir orgullosos d'unes coses de què difícilment podem sentir-nos-en, perquè, com ja va dir no sé qui, cap país del món pot sentir-se orgullós de la seva història. Aquí es veu que sí.

—¿Quina diferència hi ha entre ironia i humor?

—Són diferències molt subtils. Entre altres coses perquè l'humor és indefinible. Ningú no sap ben bé què és. Saps quan el tens, i dius: això és humor, però no es pot formular d'una manera clara i concreta. La ironia forma part de l'humor. L'humor pot ser sarcàstic, irònic, agressiu, dolç, negre, blanc, verd...

—¿Què és l'humor negre?

—Insisteixo que no es pot definir l'humor, però el matís negre de l'humor és probablement el que fa referència a coses físicament desagradables: la mort, les malalties, els defectes... En aquest sentit, l'humor verd seria el que fa referència a qüestions del sexe. L'humor escatològic, el que fa referència a la merda i a la brutícia...

—¿I el blanc?

—Es el més pur. És l'humor per l'humor. És l'humor que no intenta ser crític. És, probablement, el més difícil de tots, el més absurd. Però no és ni millor ni pitjor que els altres.

—¿Pantys o mitges amb lligacama?

—Mitges amb lligacama. Sempre. El *panty* té un avantatge (m'imagino, perquè jo no en porto): és més còmode per a les dones. Suposo que els ha permès aquesta cosa que m'agrada molt de les minifaldilles tan curtetes. Però al marge d'aquesta comoditat, des d'un punt de vista eròtic, la lligacama té més atractiu. La prova és que les revistes i les escenes eròtiques del cine no fan servir el *panty*. Sobretot, perquè és bastant difícil i antiestètic traure-se'l.

—¿Quan es va adonar que podia viure de l'humor?

—Jo, abans de treballar en premsa, havia anat venent cosetes, però era redactor de l'editorial Bruguera. I a partir de 1966 és quan vaig començar a publicar en premsa, i això em va permetre, al poc temps, dedicar-me exclusivament a l'humor gràfic i escrit. L'any que ve farà 25 anys.

—I abans de l'editorial, ¿a què es dedicava?

—Treballava. A casa érem

una classe mitjana, més aviat senzilla, i volien que estudiés. En aquella època es portava molt estudiar per a enginyer, cosa que a mi m'interessava tant com fer-me ballarina del Bolshoi (em sembla que estava més dotat per a ser ballarina del Bolshoi que no per a enginyer). I no va poder ser. Llavors es feia la cosa més senzilleta: el peritatge industrial. I mentre estudiava peritatge vaig entrar a treballar a la RENFE, de *calcador*, que era el primer pas per a arribar a delineant. Tenia 16 anys.

—¿A vostè l'han censurat molt?

—A mi i a tothom que treballava en aquella època en aquest ofici. Jo no vaig enganxar l'època de la censura oficial, en la qual havies de portar cada dibuix i cada article a la delegació d'Informació i Turisme. Jo vaig començar en la famosa llei de Fraga, al 66. Llavors ja no havies de dur cada dibuix a la delegació perquè te l'autoritzessin, perquè la censura l'exercien directament els directors dels diaris, en el sentit que si publicaven alguna cosa que no corresponia, venia el *palo* i et segrestaven la publicació, etcètera.

Aquesta situació, en canvi, permetia colar algunes cosetes amb més facilitat que abans. Però, a pesar d'això, pensa que durant els sis anys que jo vaig treballar a *La Vanguardia* em publicaven un de cada dos dibuixos que hi portava. I després, quan Manuel Vázquez Montalbán i jo fèiem *Por favor*, als tres mesos de traure la revista al carrer ens la van prohibir durant tres mesos. Allò era una massacre constant: arrancàvem pàgines, por-

tades, tiràvem números sencers... Per exemple, durant el mes que va durar la mort de Franco no ens van deixar traure cap número. ¿Què representava això? Que nosaltres imprimíem els exemplars, pagàvem l'edició i després ens ho fotíem al cul. Això va enfonsar l'economia de la revista.

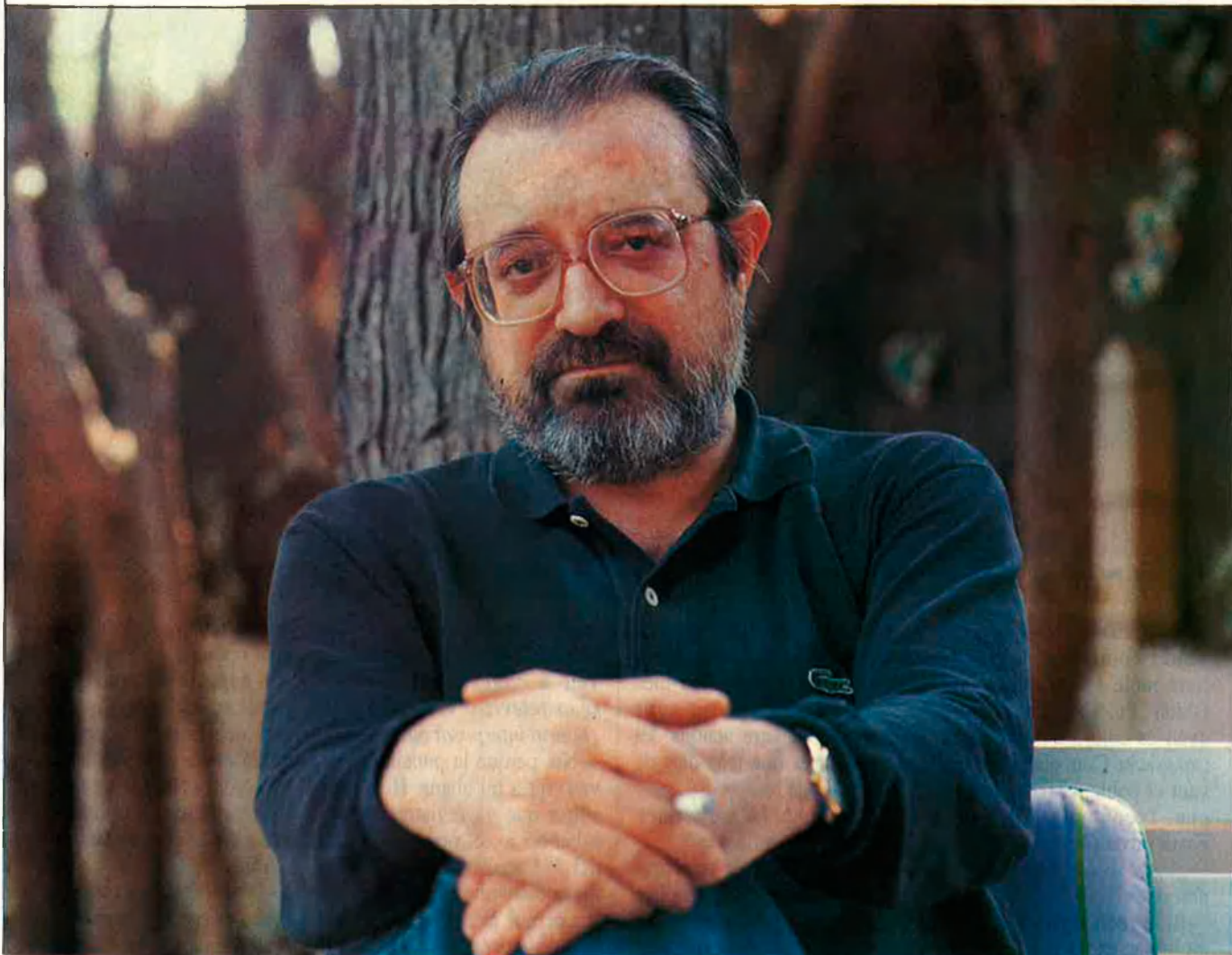
—Actualment, ¿hi ha censura d'alguna classe?

—Sí que n'hi ha, sí. Molt subtil, molt d'interessos d'empresa, de partits... On més n'hi ha és a la televisió. És trist, perquè moltes vegades aquesta censura no la fa ni el partit del govern ni el director de la televisió, sinó la gent. La gent té un esperit censor brutal. Segons quins temes en televisió són conflictius (per exemple, el sexe), perquè la gent truca protestant: "¿Es que el nen ha vist això!". Tu li preguntes a un senyor si es masturba i a la centralita de TV3 es col.lapsa. I clar, els directors acaben dient-te que no toquis aquest tema perquè els causa molts problemes. És bastant bèstia però la censura ve del poble.

Després, hi ha la censura dels partits. Jo no sóc de cap partit. Encara que tinc les meves idees tirant cap a l'esquerra, crec que en la meva feina no t'has de comprometre amb cap partit. I si em fico amb Convergència, els de Convergència s'empenyen. I si em fico amb els socialistes, els del PSC s'empenyen. I tens a tothom empenyat.

—¿Vostè s'autocensura molt?

—Jo m'autocensuro amb algunes coses que crec que poden prestar-se a la confusió. Un dibuix d'humor és sempre una cosa una mica ambigua, i no

"No vull cap contacte amb el poder: acabaria no podent fer res".

DOMÈNEC UMBERT

pots fer una conya absoluta de tot. Pots tocar tots els temes, però depèn de com els toquis. Jo, per exemple, vaig fugir una mica (encara que estic canviant d'opinió) de la teoria que diu que tots els polítics són uns xoriços, tota la política és una merda i la democràcia un desastre... Bé, ¡un moment! Que això no va com hauria d'anar, que ho hem d'estar criticant constantment i hem de mirar que funcioni, d'acord. Però entre el que vaig viure jo en els anys del franquisme i el d'ara hi ha una diferència: ara pots obligar a anar a declarar a un xoriço, i abans no. Per això jo no m'he prestat a fer aquesta classe d'humor que no condueix sinó al feixisme. I en aquest punt m'autocensuro, d'una manera

quasi didàctica.

—*¿Se li han queixat en alguna ocasió les víctimes?*

—Normalment, no. Però hi ha excepcions. Per exemple, aquests dies hi ha hagut una carta a *El Periódico* d'una persona que no va entendre un acudit meu. En el dibuix hi havia un mort i una senyora que li deia a una altra: "Estem de sort. Ha mort d'un càncer decent i no de la sida". I l'autor de la carta diu que se li ha mort un germà del càncer i que li sembla mentida que jo faci conya d'això. I jo no faig conya d'això, sinó de la hipocresia d'una societat que en aquest moment està discriminant fins i tot els nanos malalts de la sida. Pensa que no fa gaires mesos va morir de sida Jaime Gil de Biedma i la

família va comunicar a la premsa que havia mort de càncer.

La gent, de vegades, interpreta malament. Això també els passa als polítics. Però jo tinc molt poc contacte amb la gent. Surto molt poc. I concretament amb el poder, no vull tenir cap contacte: acabaria no podent fer res. Jo sóc un ciutadà normal que em lleigeixo el que diuen els polítics a la premsa i opino. I prou.

—*¿Ha perdut alguna amistat a causa del seu humor?*

—Probablement sí. Jo vaig estar bastant pròxim al PSUC, quan era l'única força que més o menys s'enfrontava amb el franquisme. I tenia, per tant, una sèrie d'amics *psuqueros*. Va arribar un moment que això es va normalitzar, i jo co-

munistes no en sóc (tampoc sóc anticomunista). I vaig començar a fer crítiques del PSUC i es van empenyar amb mi. Van dir que m'havia venut i no sé què.

—*¿Per què la classe política té tan mal sentit de l'humor?*

—En té molt poc. Jo ho he comprovat recentment en el programa aquest de *La parada*, on jo he fet entrevistes. La majoria de polítics han estat un fracàs total: han deixat anar tots els tòpics i totes les frases electorals. Cap d'ells, descomptant-ne el Guti i algun altre, no ha volgut entrar en el joc de respondre'm amb una mica de gràcia.

—*En canvi, fa una dècada tenien un sentit de l'humor esmoladíssim.*

—Ah, clar. Però passa el que

"Sóc tímid, per això sóc molt agressiu. Inclús personalment".

DOMENEC UMBERT

et deia abans: si jo faig un acudit contra Pujol, Obiols riurà molt, i si el faig contra Obiols, Pujol riurà molt. Però quan és contra ells no els fa cap gràcia. Com que estan salvant el poble, el país, la llengua, l'economia, Europa... Estan salvant-ho tot.

—*¿Vostè és tan tímid com el descriuen?*

—Sí. Precisament per això moltes vegades sóc agressiu. Tots els tímids són molt agressius.

—*Però...*

—Inclús personalment.

—*¿Això vol dir que...?*

—No, no. No et preocupis.

—*Si no fuma puros ¿per què en les entrevistes de TV3 n'ostentava, per sistema, un?*

—Perquè a televisió hi ha la norma que la gent no surti fumant cigarrets, cosa que jo respecto. Però jo necessitava alguna cosa a les mans i tenia un puro que no encenia mai. Només vaig fumar un dia que vaig entrevistar el conseller Laporte, que té molta mania als fumadors. I vaig fumar tota l'entrevista sense parar.

—*¿Costa molt fer un acudit?*

—O no costa gens o costa molt. Normalment, no se'n fa un de sol. Jo sóc molt disciplinat. M'hi poso durant unes hores determinades. Estudio els

temes i vaig omplint papers. Després, selecciono les idees i trio les que em semblen més adequades. I em poden sortir dos, tres o quatre acudits. El que passa és que tens dies de res.

—*¿Per què hi ha tan poques dones que facen humor?*

—¡Ah! Aquesta és una pregunta que m'he fet jo moltes vegades i l'he transmesa a les dones i no han sabut què respondre'm. I no passa aquí només: passa a tot el món. Fan, de vegades, humor com a actrius, però humor gràfic i això, llevat de la francesa Clair Bretecher, crec que no n'hi ha cap més. Bé, Núria Pompeia, però no s'hi dedica d'una manera massa intensiva.

Una vegada, una dona a la qual vaig preguntar sobre el cas, em va dir que la capacitat de les dones és superior a la dels homes, i que llavors es dediquen a coses de més categoria. No és una teoria que em convenci del tot.

—*¿Vostè creu que el motxo va ser inventat per un home?*

—Sí, i a més, per un català. Aquest i el del *Chupa-Chup's* són uns dels pocs invents que hem aportat a la humanitat. I diuen que el motxo va acabar amb una sèrie de malalties que tenien les dones (les dones

que fregaven).

—*Si l'ONCE, en compte de Tele 5 haguera posat a la seua televisió el 5º Canal, ¿hauria interposat querella?*

—No, perquè la putada me la van fer a mi abans. Hi ha un editor que va registrar, sense saber-ho jo, el nom "Notícies del 5º Canal". I un dia em va dir que si volia fote'm em fonia perquè el nom era seu.

—*¿L'editor és...?*

—És important. I val a dir que mai m'ha empenyat. Però aquest era un nom que jo tenia previst per a una revista. I no el podria fer servir sense el seu permís, sense donar-li un tant per cent.

—*¿Fer riure hauria de desgravar?*

—De fet, a Cuba, per exemple, els humoristes no paguen impostos. Però has d'aguantar la censura. I a la Unió Soviètica, fa uns anys, els humoristes tenien dret a uns pisos millors que els de la resta de la gent.

—*I vostè, criticant el PSUC.*

—I jo, críticant, sí. Però a mi em sembla que jo a la Unió Soviètica estaria fotent acudits a Sibèria.

—*¿Per què a Anglaterra és normal humoritzar sobre la monarquia i a l'estat espanyol, en canvi, és tabú?*

—M'imagino que perquè allà

porten molts anys de monarquia i perquè aquí va haver-hi una espècie de consens, no pactat verbalment, ja que la figura del rei era una petita garantia per a aguantar la cosa. La veritat és que el rei tampoc han donat massa oportunitats per a fer-hi conya. Veurem el seu fill.

—*¿Resulta difícil prendre's seriosament una persona que es dedica a l'humor?*

—Sí. És un problema que es dona en entrevistes, sobretot, de ràdio i televisió. L'entrevistador sempre espera que vagis a fer l'actuació de Pedrito Ruiz. Clar, quan li fan una entrevista a la Caballé no contesta cantant i jo no tinc per què estar fent bromes sense parar. Evidentment, posaré en les respostes més sentit de l'humor que un polític, però no sóc un pallaso. Sóc un senyor que fa acudits, però la resta del dia sóc una persona normal, amb més sentit de l'humor del corrent.

—*¿Per què a un humorista li costa tant riure?*

—Per deformació professional. Em costa molt riure. A més, la gent que riu com un boig després de fer un acudit no té gens de sentit de l'humor.

Miquel Alberola